

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politično glasilo UJU — Poverjeništvu Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani poe. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. tek. rač. 11.197. Telefon 3112.

Velika razstava UJU ob priliki skupščine v avgustu.

1. Namen in ureditev razstave.

Šolska razstava za vso državo, ki jo priredi UJU o priliki desetletnice obstoja združenja, ima namen pokazati kakšna je danes naša narodna šola in kakšen je njen napredek v zadnjih 10 letih. Prvič se bo sedaj lahko spoznal učitelj iz Šumadije, posredno na izdelkih z delom svojega tovariša iz Primorja, kjer so drugačne kulturne in gospodarske razmere, ki vplivajo na njegovo delo v šoli. Učitelj iz Slovenije bo lahko pokazal delo v osemrazredni šoli svojemu tovarišu iz Bosne, ki deluje v najtežjih socialnih razmerah. Namen te šolske razstave za vso državo je: spoznanje celokupne naše narodne šole; s tem namenom je pa že tudi določena njena smer in delo na nje organizaciji. Državna razstava bo pokazala delo naše šole v najrazličnejših razmerah in pa najspesificnejše lastnosti tega dela, ki ga zahtevajo kulturne in gospodarske razmere.

Ta razstava naj pokaže:

1. Otroške pismene sestavke in risbe iz vseh učnih predmetov: računstva, jezikovnega pouka, zemljepisja (zemljevidi) in zgodovina, prirodosnanstva (diagrami itd.), t. iz krajev, kjer so že organizirani višji razredi narodne šole, posebni pismeni in drugi izdelki iz prirodosnanstva.

2. Ročna dela, deška in dekliška, v zvezi z ostalim poukom, kot učilo; posebno predmeti, ki so jih izdelali učenci sami in s pomočjo učiteljskega z namenom, da se jih uporablja kot učila.

3. Ročna dela, deška in dekliška, kot predmet s posebnim ozirom na narodno ornamentiko in uporabo v folklori (primitivni modeli etnografskega značaja).

4. Učila v duhu delovne šole, ki so jih izdelali učitelji za svoje delo v šoli.

Na ta način se dobijo razstavni predmeti o delu v šoli za vse učne predmete, a na razstavi se jih bo grupiralo tako, da bo mogoče ustvariti skupno sliko o delu v vsakem učnem predmetu pod različnimi okolnostmi. Ta del bi se mogel imenovati **intimni del razstave**, a poleg njega bo ponazorovalo našo narodno šolo še to:

a) učne knjige za vse učne predmete, ki se jih uporablja v naših narodnih šolah.
b) Mladinski listi in pa najzanimivejšje knjige iz mladinske književnosti, ki služijo kot dopolnilno čtivo.

Razvrstitev učnih knjig, mladinskih listov in knjig mora izvršiti vsaka sekcija zase; učne knjige bodo razstavljene po učnih predmetih, listi in knjige pa skupno.

Da bi se mogel pokazati vsestranski razvoj narodne šole v naši državi po ujediničenju, smo naprosili ministrstvo prosvete, da pripravi za to razstavo posebne statistične tabele in diagrame. Statistični material o razvoju šolstva in grafični izkaz morejo pripraviti sekcije za svoj teritorij — ali po banovinah, ali pa za teritorij, za kateri je veljal neki zakon pred uveljaviteljem zakona o narodnih šolah iz leta 1929. Učiteljsvo naj da v ta namen na razpolago slike posameznih šolskih poslopij. Najbolj bi odgovar-

jali temu namenu albumi šolskih stavb, urejeni po banovinah in srezih (slike v velikosti razglednic), a pod vsako šolo je treba označiti kraj, kjer se nahaja in leto, ko je bila zidana. Ti albumi bodo najjasnejše ilustrirali stanje šol v posameznih banovinah in srezih.

Poleg šolske statistike se naj pripravijo vse tiskovine, ki služijo šolski administraciji v posameznih banovinah tako, da se zamore dobiti čim popolnejša slika učiteljskega šolskega dela. Tudi ta material bi morale pripraviti posamezne sekcije.

Na razstavi bodo tudi posebni oddelki: a) za ureditev otroških vrtcev in zavetišč in delo v njih; b) za specialne zavode in šole za defektivo dečo.

Razstavo šolske higijene in telovadbe po sokolskem sistemu bo pripravil poseben centralni odsek.

c) Na razstavi bi mogle dobiti poseben oddelek tudi poskušne šole (razredi), če se javijo. Isto velja za kmetijske in nadaljevalne šole.

2. Organizacije in zbiranje razstavni predmetov.

Zbiranje predmetov potrebnih za razstavo je določil že gospod minister prosvete z razpisom O. N. Br. 1502 z dne 21. februarja 1930. leta. Da se bo pa moglo to zbiranje izvesti, je potrebno, da pripomore vsak učitelj po svojih močeh. Zato prosimo:

1. Da izbere vsaka šola predmete, ki bi prišli v poštev za razstavo kot je to rečeno pod 1. in da te predmete dostavi najkasneje do 5. julija t. l. pristojnemu sreskemu šolskemu nadzorniku. Sigurno pa naj pošlje vsak upravitelj sreskemu šolskemu nadzorniku sliko svoje šole s potrebnimi podatki.

2. Da sreski šolski nadzorniki z nekaterimi tovariši sortirajo prejeti material. To je potrebno, ker ni prostora, da bi se razstavilo vse, kar bode zbrano. Za razstavo so potrebni najmarkantnejši predmeti, s katerimi se more pokazati smisel dela in specifičnost okolice in razmer pod katerimi se dela. Vsak predmet, namenjen za razstavo, mora imeti označeno šolo (kraj, srez, banovino) odkoder je.

3. Sreski šolski nadzorniki bodo poslali zbrani in sortirani material za Dravsko ba-

novino na poverjeništvu UJU v Ljubljani in to sporazumno s prosvetnim oddelkom kraljevske banske uprave. Sekcije morajo izvoliti posebne odseke, ki bodo ta material sprejeli, ponovno sortirali in uredili za posamezne oddelke na razstavi in jih že urejene odposlali v Beograd najkasneje do 5. avgusta t. l.

4. Vsaka sekcija mora določiti 2 do 3 člane iz odseka za centralo, ki bodo ob določenem času šli v Beograd zaradi urejevanja na razstavi.

3. Stroški razstave.

Da bi bili stroški za razstavo čim manjši, je delo posameznikov prostovoljno in se v nobenem slučaju ne honorira. Razstava je zamišljena idealno in zato apelira UJU na idealizem svojih članov, da čim bolj reprezentirajo našo šolo. Razstava se ne prireja samo zaradi učiteljskega, marveč tudi zaradi ljudstva in pristojnih oblasti, da bi imeli priliko videti delo naše narodne šole in da morejo objektivno presoditi napore in idealno delo učiteljskega narodnih šol. Nadejamo se, da bode prišlo tudi učiteljsvo iz inozemstva, zato je potrebno, da tudi napram tem dostojno reprezentiramo našo šolo. Vsa razstava naj pokaže idealizem našega učiteljskega in delo naše države za prosveto.

Kljub prostovoljnemu delu učiteljskega, je treba računati s stroški: 1. za prevoz materiala; 2. za bivanje prirediteljev iz notranjosti države v Beogradu i. dr.

Stroški za prevoz bodo nastali šele s pošiljateljico na sekcije UJU, ker šole lahko pošljejo nadzorniku brezplačno. UJU bo skušalo dobiti brezplačen prevoz tudi na železnici.

V vsakem slučaju bodo nosile stroške za prevoz materiala sekcije UJU, na katerih teritoriju je zbran material za razstavo. Stroške za prireditev razstave v Beogradu bo pa nosil izvršni odbor, ki se bo pobrigal tudi za preskrbo oseb, ki pridejo iz notranjosti države.

Razstava mora biti vidna manifestacija pedagoško-prosvetnega delovanja jugoslovenskega učiteljskega in zaradi tega apeliramo na vse tovariše(ice), da nam pri tej akciji pomagajo z delom in nasvetom.

Smisel stanovske organizacije učiteljic.

(Referirala tov. Angela Vodetova na obnem zboru Društva učiteljic.)

Nelogično — vsaj na prvi mah — se zdi dejstvo, da spričo današnje politične, še bolj pa stanovske enakopravnosti obstojajo skoro v vseh državah v večini stanov posebne ženske strokovne organizacije, ali pa vsaj ženske sekcije v skupnih organizacijah. V Nemčiji n. pr. so nameščenke vseh kategorij organizirane zase, a tudi delavke imajo posebne sekcije v svojih strankah. Isto je v Franciji, na Češkem, v Avstriji, v Angliji. Neka bančna uradnica iz Grčije mi je nedavno izjavila, da imajo ženske nameščenke sedaj mnogo ugodnejše stališče, odkar so organizirane ločeno.

Skoro izgleda, da čim bolj se v teoriji poudarja enakopravnost, tem bolj pokazuje

praksa potrebo po samostojnem uveljavljanju s strani žen — službojemalk. Vzrok tej emancipaciji nedvomno ne leži samo v konkurenčnem boju za eksistenco, temveč ga je iskati globlje. To potrjuje zlasti dejstvo, da so celo učiteljice kot pripadnice stanu, kjer je praktično izvedena skoro popolna stanovska enakopravnost, v večini držav združene v posebnih ženskih stanovskih organizacijah, čeprav so poleg tega navadno tudi članice skupne stanovske organizacije.

Zanimivo je, da imajo učiteljice v Angliji popolnoma samostojno stanovsko organizacijo, ne da bi bile obenem včlanjene tudi v skupni organizaciji. Vzrok temu je predvsem dejstvo, da niso v službi popolnoma

enakopravne s svojimi moškimi tovariši, dasi uživajo tam ženske vse politične pravice. Izjavljajo, da se proti temu nenormalnemu stanju mnogo uspešneje bore v lastni organizaciji, ker se ne morejo na nikogar zanašati. Ali je to stališče pravilno, o tem je nam težko soditi, ker pre malo poznamo mentalitet angleških žen, zlasti še učiteljic. Merodajen je tudi duh, ki vlada v moški organizaciji. Spričo današnje gospodarske situacije v Angliji nedvomno igra vlogo tudi kruhoborstvo, ki je morda tudi eden vzrokov cepljenja. Toda v splošnem se lahko trdi, da materijalna borba nikakor ni edini vzrok samostojni organizaciji učiteljic, kajti njih delo očituje tudi globlje vidike. Uspešno se udeležujejo v raznih odsekih, zlasti v stanovsko-političnem, v odseku za žensko strokovno šolstvo, posebno pa v prosvetnem, ki skrbi za samoživobrazbo ter za prosvetno delo med ženstvom.

Tudi avstrijske učiteljice imajo močno stanovsko organizacijo, ki jih je vedno vzpodbujala k javnemu, zlasti prosvetnemu delu. Znano je, da so avstrijske učiteljice kulturno razmeroma na najvišji stopnji. V materialnem in službenem pogledu so popolnoma izenačene s svojimi moškimi tovariši, iz česar lahko sklepamo, da vrši društvo predvsem kulturne naloge.

Za vzgled nam lahko služi stanovska organizacija češkoslovaških učiteljic, ki so se vedno v polni meri zavedale svojega kulturnega poslanstva; delale za osvobodjenje češkega naroda skupno z najboljšimi možmi in nato pomagale graditi državo. Voditeljica čeških žen Plaminkova je bila učiteljica. Danes je senator v češkoslovaškem parlamentu in prvi mož republike Masaryk visoko cenil njeno delo za narod. Ob priliki nekakega mednarodnega ženskega kongresa v Pragi je rekel: »Mnogo smo ustvarili odkar imamo samostojno državo, a za uspehe se imamo zahvaliti v veliki meri ženam.« Večino socialnega dela so vzele žene v svoje roke in povsod se odlikujejo med njimi učiteljice. Da morejo svoje delo uspešneje vršiti, imajo tudi one samostojno organizacijo: »Državna osrednja jednota učiteljic na Češkem«. Zanimajo se in aktivno sodelujejo pri reševanju stanovskih, pedagoških, političnih in socialnih problemov. Imajo tudi lastno glasilo, izvršno urejevanje »Časopis učiteljic«, ki izhaja 14dnevno z mesečno prilogo »Šolska reforma« ter prinaša izvrstne članke o najrazličnejših vprašanjih, ne samo pedagoškega, temveč tudi splošno kulturnega značaja. Torej tudi organizacija čeških učiteljic ne služi v prvi vrsti borbi za stanovske interese, temveč ima tudi višji smoter: delo za splošno.

Učiteljice v Nemčiji imajo poleg skupne stanovske organizacije istotako samostojno žensko stanovsko društvo, ki izvršno uspeva ter se popolnoma jasno zaveda potrebe svoje eksistence, vsled česar mu tudi nihče ne osporava pravice do obstoja.

Ker sem imela sama priložnost vpogleda v delovanje tega društva, naj se nekoliko dalje pomudim tu. Že ime ustanoviteljice Helene Lange nam jamči o globljih smotrih tega društva. In res, to ni običajna stanovska organizacija, kajti njeno pedagoško, stanovsko-politično in socialno delovanje ter duh, ki vlada v njej od vsega početka, po-

Posetite koncert pevskega zbora UJU, dne 10. maja v UNIONU!

LISTEK.

Mladinska Matica in Naš rod.

(Nekaj misli o združitvi obeh institucij.)

Letošnja ločena akcija za »Naš rod« in Mladinsko Matico je pokazala, da v prihodnjem letu ne smemo iti več po tej poti. Število naročnikov Mladinske Matice se je zopet toliko skrčilo, da bodo komaj kriti stroški za izdajo obljubljenih štirih knjig. Vzrok temu je iskati predvsem v dvojnem zbiranju naročnin. Na eni strani poldrug dinar mesečno, ki so ga starši lahko utrpeli, na drugi strani cel »kovač«, ki si ga marsikdo ni mogel pritrigati, četudi bi si ga bil rad. Vzemimo samo težko gospodarsko krizo v naših premogovnih revirjih, ki je bila na vrhuncu baš v času zbiranja za Matične publikacije. V obeh prvih letih je imela Matica v teh krajih zelo lep odstotek naročnikov, ki jih bo morala letos pogrešati. So pa tudi kraji, ki so dali letos Matici več naročnikov nego lani. Tu je učiteljsvo gotovo že pred Božičem začelo z zbiranjem in če drugače ne, pa po obrokkih. Baš ti vrli tovariši in tovarišice so največje pripomogli, da ne bo treba letos skrčiti obsega publikacij, kar bi sicer

Matica morala storiti, ako ne bi hotela zabresti v dolg.

Ostati tudi v bodoče pri ločeni akciji, bi se reklo ogroziti obstoj Mladinske Matice. Tega pa gotovo ne bo želel nihče, kdor ima v rokah njenih sedem lepih knjižic in si predstavlja, kakšna težka vrzci bi nastala v naši mladinski književnosti, ako bi Matica morala ustaviti svoje tako srečno započeto delo. Velja torej zagrabiti problem združitve »Našega roda« in Mladinske Matice, v čemer vidim jaz edini izhod iz te kritične situacije.

Za združitve ni treba drugega, nego formalnega sklepa letošnje pokrajinske skupščine. Nekaj drugega pa je reorganizacija zbiranja naročnin, ki sem si jo jaz zamislil takole:

Otroci naj bi v prihodnjem letu plačevali po 2 Din mesečno, počeni s septembrom, skupaj torej 20 Din (lahko — in to bi bilo celo prav želeli! — tudi ves znesek hkrati, ali polletno), pa bi za to dobili 8 števil »Našega roda« in Matične publikacije. Prva številka »Našega roda« bi izšla v začetku oktobra, zadnja v začetku maja, v juniju pa bi prišle knjige. Naročilo bi moralo ostati nedeljivo, to se pravi, kdor bi hotel dobiti knjige, bi moral naročiti tudi »Naš rod« in obratno. S tem bi se omogočilo tudi združitve obeh dosedanjih uprav in bi se poslovanje močno poenostavilo tako za upravo kakor tudi za poverjenike.

Ako bi hoteli obdržati dosedanja obseg lista in publikacij, bi potrebovali po mojem

računu, ki temelji na realnih številkah, najmanj 30.000 naročnikov. To bi nemara gladko dosegli. Dva dinarja mesečno se mi zdi znesek, ki ga bo vsak dosedanji naročnik Našega roda rad utrpel. Preko te vsote pa bi ne smeli segati, ako hočemo še računati z maso, kar je tudi v našem programu.

Dosedanji bloki Mladinske Matice bi odpadli. Poverjeniki bi dobili samo naročilnice po vzorcu »Našega roda« in po 10 položnic za vsako šolo. Odpadli bi tudi naročilne dopisnice in z njim lep znesek za frankiranje. Naročilo bi se označilo na vrhu položnice, kakor je to prakticalno že mnogo šol pri naročanju »Našega roda«. Eventuelne pripombe, ki pa jih pri rednem in točnem poslovanju ponajveč niti treba ni, bi se pripisale na zadnjo stran položnice, nikakor pa ne na stroške uprave. Reklamacije so poštne prostre.

Kaj pa z menjavanjem naročnikov? Kdaj bi bil otrok upravičen do prejema publikacij in kako bi se vodila o tem evidenca? — Mislim, da bo v prihodnjem letu prav malo menjavanja. Ako bi vsak razrednik otrokom dobro pojasnil ugodnost skupnega naročanja (— v deljenem naročilu bi morala biti cena listu 2 Din, to je 16 Din, cena publikacijam pa 12 Din! —) ne bo hotel nihče manjkati s poslednjimi obroki, ker bi tako izgubil pravico do prejema publikacij. Otroci bi bil torej upravičen do prejema publikacij, čim bi se izkazal, da je vplačal vseh 20 Din. Zato bi moral dobiti pri pri-

javi izkaznico, v katero bi mu razrednik (poverjenik) potrdil vsakokratno vplačilo z lastnoročnim podpisom. V upravi bi se vodila samo številčna (ne poimenska!) evidenca. Kolikorkrat po 20 Din bi izkazala posredina šola do 1. junija, toliko serij Matičnih publikacij bi prejela. Kdor bi se prijavil šele ob koncu leta, bi moral prav tako poravnati vso naročnino, ne glede na to, ali bi mu megle uprava dostaviti tudi vse izišle številke Našega roda v dotičnem letniku. Idealno bi bilo seveda, da bi se že ob začetku leta izvršile vse prijave in še idealnejše, ako bi vsi naročniki mogli ob tej priliki poravnati vso naročnino. Šaj bi šlo tu za preko polmisljensko vsoto, ki bi, četudi le prehodno, vrgla upravi lepe obresti. Tako gladko pa seveda ne pojde. Zadovoljni bi morali biti, da bi tekli obroki brez zamud in komplikacij, kakor teko pri veliki večini šol že letos za »Naš rod«.

Kako bi se preosnovala uprava, to je drugo vprašanje, ki sega preko namere tega članka. Najvažnejše je sedaj vprašanje, kakšen bi bil odziv med naročniki in ali bi bilo mogoče zagotoviti pri mesečnem prispevku 2 Din gori omenjeni minimum naročnikov? O tem bi se trebalo zdaj razgovoriti na društvenih zborovanjih, da bi mogli dobiti do pokrajinske skupščine že zanesljivo podlago za praktično izvedbo mojih in morda še drugih predlogov.

V. Mazi.

Pevski zbor bo izvajal program turneje po Češkoslovaški.

menja vstajenje ženine stanovske zavesti, zavesti o njeni vrednosti v poklicnem življenju ter o njeni nalogi v delu za narod. Helena Lange je s sugestivno silo ustvarila iz mnogih nemških učiteljic osebnosti, dovolj močne, da so preoblikovale duševnost nemške žene. Nedvomno je njena osebnost tako silna vsled dejstva, ker je postala to kar je, popolnoma sama iz sebe. Izobrazila se je sama, brez šole, brez voditelja zgolj iz notranjega hrepenenja po spoznanju resnice. Nikdar ni bila deležna kake obvezne izobrazbe, zato je instinktivno izbirala iz zakladov znanosti ono, kar je imelo po njeni sodbi vrednost v odnosih do ljudi in do življenja. Vse njeno delovanje je pričalo, da bogastvo njene duše ni mrtev kapital. Njene ideje so prešle v življenje, njen stremljevi duh je ožarjal tisoče njenih učenk in poznejših sodelavk. Že kot usmerjena osebnost je napravila v Berlinu učiteljski izpit — prej je bila vzgojiteljica ter je dobila mesto učiteljice v Berlinu. Tu je kmalu našla idealna delavka tudi idealen delokrog: postala je voditeljica seminarja za učiteljice ki je bil tedaj (okrog leta 1890.) najvišje žensko izobraževališče v Berlinu ter je bila obenem duša društva učiteljic. Tako je lahko vršila smotrno svoje delo, vplivala je na svoje gojenke, ostala je še nadalje z njimi v kontaktu potom društva, vzgajala je sodelavke in sobojnice. Ona je vzgojila najmarkantnejše ženske osebnosti sedanje Nemčije. Pod njenim vodstvom je društvo priborilo spolnitatev ženske izobrazbe v praktično smer, na društveno pobudo so se pričela ženam odpirati vrata na vseučiliščih, čeprav splošna le kot izrednim slušateljicam.

Duh, ki je zavel s Heleno Lange v društvu nemških učiteljic, ga preveča še danes. Kajti nemške učiteljice se v polni meri zavedajo svoje naloge v delu za kulturno in socialno povzdigo svojega naroda. Koliko smisla imajo za vzajemno delo, priča zlasti dejstvo, da so v skupni organizaciji združene učiteljice vseh kategorij, od otroških vrtnaric, voditeljic zavetišč in mladinskih domov, osnovnošolskih ter strokovnih učiteljic do univerzitetnih profesorice. Celo privatne učiteljice imajo svojo sekcijo v društvu, ki se bori za izboljšanje njih eksistence, jih podpira ter skuša reševati zlasti vprašanje enotne izobrazbe, gmotnega izboljšanja ter starostnega zavarovanja. — V skupnem glasilu se jasno odraža njih stremljenje in delovanje. Problemi, ki jih obravnavajo posamezni članki so mnogovrstni, čisto tudi taki, ki segajo v globino znanstvenih razmotrivanj. Vprašanja o socialni zakonodaji, socialnem zavarovanju, zaščiti dece, gospodinskem šolstvu itd., obravnavajo navadno s splošnega stališča, a če je umestno, ga objasne tudi s posebnim ozirom na ženske naloge, oziroma interes. List se zanima tudi za uspehe drugih ženskih strokovnih organizacij, z zanimanjem spremlja njih borbo za eksistenčni minimum ter napredek v strokovni izobrazbi, z zadoščanjem beleži vsak uspeh. Toda list se nikakor ne postavlja na kako ekskluzivno feministično stališče, temveč vneto zasleduje vse delovanje skupne stanovske organizaci-

je, informira svoje čitance o vsem, kar je važnega za ves stan ter zavzema k vsem pojavom, predlogom, sklepom, ter vobče k vsemu življenju v organizaciji precizno svoje stališče.

Podobno kakor v drugih državah so tudi pri nas organizirane učiteljice v skupni organizaciji, a poleg tega po posameznih ženskih stanovskih društvih s sedeži v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu in Beogradu. Kakor znano, so pri nas društva samostojna ter so medsebojno le v prijateljskih odnosih.

Ce nasledujemo delovanje in stremljenje vseh teh ženskih učiteljskih organizacij, se kmalu prepričamo, da so cilji povsod enaki, četudi je ponekod bolj poudarjeno eno, ponekod zopet drugo vprašanje, kakor jih pač trenutna potreba tira v ospredje. Toda globlji smoter, to je oni, ki daje ženskemu stanovskemu društvu pravico do trajnega obstoja, je in mora biti povsod isti. Tega se moramo zavedati tudi me, slovenske učiteljice, in sicer kot društvo in kot posameznice.

Kakor vemo, je bilo društvo slovenskih učiteljic v Ljubljani ustanovljeno pred 30 leti ob priliki, ko se je začelo med učitelji samimi agitirati za to, da bi prejemale učiteljice manjšo plačo nego učitelji. Učiteljice so morale seči po samoohranbi. Danes naši tovariši vsaj javno priznavajo geslo: za enako delo enako plačilo in se — upamo — ni bati, da bi se nam iz skupne organizacije osporavala pravica na enako plačo, kakor se je to zgodilo pred 30 leti. Tudi priznavamo, da je v UJU v glavnem vsaj teoretično izveden osnovni princip vsake stanovske organizacije, na podlagi katerega morajo biti združeni vsi pripadniki enega in istega stanu na principu enakopravnosti, brez ozira na spol in seveda tudi na politično prepričanje, oziroma svetovni nazor. Toda teorija je eno, praksa je drugo. Nihče ne more tajiti, da se moški ne morejo otresti svoje tradicionalne dedščine, to je zavesti svoje absolutne premoči nad žensko in da čisto manifestirajo to svojo premoč tudi v svojih dejanjih. Po udarjam, da tega ne navajam kot očitke, temveč kot konstatacijo nekega stanja, katero pomagajo v veliki meri ustvarjati ženske same, v našem slučaju učiteljice. Ki stoje, dasi so v večini, pasivno ob strani in se ne brigajo niti za vprašanja, ki ravno nje v živo zadevajo. Tudi to ni očitke, kajti to je pristno ženska lastnost, ki je posledica ženskinega podrejenega položaja. Toda kljub vsemu je žena primorana, da se poteza za iste službe kot moški, za iste plače, skratka: za iste pravice. Logično bi torej bilo, da pokaže za isti delokrog tudi enako zanimanje ter enako aktivnost. Nedvomno je res, da so učiteljice v šoli navadno bolj natančne, oziroma vestne kot njih moški tovariši. Toda danes nikakor ne zadostuje samo delo v šoli in popolnoma pogrešena je samozadovoljna izjava: »Samo, da storim v šoli svojo dolžnost, ostalo me ne briga.« Če tako govorimo, potem ni čudno, da nas tovariši omalovažujejo. Vsaj je mnogo vprašanj izrecno stanovskega značaja, ki učiteljice celo bolj tangirajo kot učitelja. Vzemimo samo vprašanja, ki so ravno sedaj aktualna n. pr. izenačenje draginjskih doklad poročenih učiteljic, nameščanje učiteljic za ženska ročna dela, vprašanje glede stanarine učiteljic, ki so poročene z meščansko-šolskimi učitelji, celibat učiteljic itd. Navadno se tudi v takih slučajih zanašamo na stanovsko solidarnost tovarišev, ki uredi zadevo po lastni presudnosti. Šele, ko smo postavljene pred izvršeno dejstvo čisto uvidimo, da nismo povsem zadovoljne.

Se manj nas seveda zanimajo vprašanja notranje ureditve organizacije, ki so ravno sedaj tako aktualna, n. pr. pravila UJU. In: ali poznamo temeljne principe deklaracije? — Priznati moramo, da nas večinoma ne zanima delo skupne organizacije, kar smo v ostalem že večkrat ugotovile. Ponavljam: smo sicer enakopravne s tovariši v službenem oziru in v organizaciji, toda ta enakopravnost je le papirnata, dokler je ne bomo doživele same v sebi in uveljavile iz svoje notranje potrebe. K temu vzgojiti učiteljice, je ena bistvenih nalog društv učiteljic. Pravno eksistenčno upravičenost pa ima društvo učiteljic v smotrnem in poglobljenem delu za kulturno povzdigo naše žene.

Seveda, da imajo isto stremljenje tudi učiteljice v drugih državah in baš na podlagi tega smotra se uveljavljajo njih samostojna društva. Tudi na naših občnih zborih se je že večkrat govorilo o teh nalogah kot o bistvenem delu našega programa. Istotako je skupna organizacija započela slično akcijo. Toda potreba ni zrasla iz nas samih, zato delo ni uspevalo. Šele če bomo me same iz lastnega nagiba spoznale našo nalogo ter skupno organizirale delo, bomo imele uspeh. Z delom med narodom bomo povzdignile ugled našega stanu ter si priborile resnično enakopravnost, ki nam jo more dati samo zavest o naši lastni vrednosti.

Ce govorimo o enakopravnosti in enakopravnosti, nikakor ne smemo misliti, da je že vse doseženo, če bomo le znale moške posnemati. (Vzgojiti se moramo marveč v samostojne osebnosti, da bomo presojale z lastnimi možgani pojave okoli sebe: Šele tedaj bo naše delo uspešno, a uspešno bo tudi naše sodelovanje z moškimi. Pravilno bomo presojale prednosti in napake moškega dela, z ženski lastnim intuitivnim razumom bomo korigirale hibe in regulirale njihovo delo, ne da bi pri tem hodile po njihovih stopinjah in jih nekritično posnemale.)

Treba je, da se zavedamo zlasti me učiteljice, ki smo v najožjem kontaktu z narodom, da je čas sam postavil ženo v ospredje narodovega življenja, vsled česar mora žena spoznati važnost svoje »naloge« v vsem njenem obsegu in v vsej njeni globini. A te naloge se moramo zavedati predvsem me same kot vzgojiteljice naroda. To spoznanje bo ustvarilo etično podlago našemu gibanju in našemu delu ter dalo globlji smisel tudi našemu društvu, ki ga bo povzdignilo visoko nad običajno stanovsko organizacijo ki zasleduje le vprašanja eksistenčne borbe in šolske ureditve.

Naše društvo bodi nekako duhovno žarišče vsega ženskega udejstvovanja ki bo dajalo iniciativno in smer vzgojnemu delu, in sicer predvsem v lastnih vrstah, a vzporedno med ženskim v narodu. Zato se mi zdi namen današnjega zborovanja nad vse važen: vzbudi naj v nas zavest o potrebi in smislu našega društva, pokaže naj notranjo vez med obema bistvenima momentima našega dela, to je med samovzgojo in vzgojo.

Samovzgoja in samozobrazba nas bosta predvsem privedli do samostojnosti, do notranje usmerjenosti in ubranosti, ki je za vsako vzgojno vplivanje absolutne važnosti.

Šele tedaj bomo mogli dati našemu kulturnemu delu med narodom duhovno vsebino. Pa naj se to delo vrši v kakršnikoli obliki: v gospodinskem tečaju, dekliškem krožku, izobraževalnem društvu, ali naj obstoja v navadnih razgovorih, v socialni pomoči, v skromnem dejanju ljubezni do bližnjega — vedno naj nas spremlja zavest o našem poslanstvu: vzbuditi našo ženo, dvigniti njen kulturni in etični nivo, vzgojiti iz objekta subjekt, osebo, ki se zaveda polnovrednosti svojega človeškega dostojanstva, predvsem pa svoje vzvišene naloge roditeljice in vzgojiteljice novega rodu.

To je naloga našega društva, naš program v jedru.

Da bo pa moglo društvo izvesti svoj program, je treba predvsem, da članice čisto jasno spoznajo, kdo je društvo in komu pripada dolžnost izvesti program društva. Predvsem je potrebno, da se organizirajo vse učiteljice, ter da se vsaka posamezna članica zaveda, da je enakovredna del celote, da je torej dolžna po svojih močeh sodelovati za dosego društvenega smotra. Popolnoma napačno je naziranje, da more in mora par oseb, ki tvorijo odbor, izvesti program društva, zlasti če je v svojem jedru idejnega značaja. Odbor ima nalogo, da daje iniciativno, izvedejo naj pa idejo tovarišice širom naše pokrajine. Navete in želje glede organizacije dela naj javijo zlasti tovarišice z dežele, ker je mnogo odvisno od poznavanja lokalnih razmer in potreb. Vsekako je potrebno, da se delo organizira, zlasti pa propaganda med učiteljicami. V vsakem sreškem društvu naj prevzame ena agilna tovarišica nalogo, da na ali še bolje po vsakem društvenem zborovanju zainteresira svoje kolegice za delo, da se razgovori z njimi, skuša izvedeti njih mnenje, možnost dela, vzroke neuspehov. Vodi naj pregled o vsem delu svojega okraja in poroča društvu. Če bo imel odbor jasn pogoj o razmerah po deželi, o možnosti in načinu dela, skratka: negativna in pozitivna poročila tedaj bo tudi veliko lažje to delo organiziral.

Vselej, kadar je več prostih dni, naj se skliče sestanek — na željo tudi izven Ljubljane — da se pogovorimo o naših težnjah. Zavzemimo s poročili naše mesto v »Učit. Tovariš«, ki nam je gotovo na razpolago. Vsakemu tečaju ki je namenjen teoretični ali praktični izobrazbi učiteljic dajmo tudi duhovno vsebino. Upamo, da nas bodo tovariši v tem našem stremljenju podpirali, vsaj z ozirom na tehnična in materialna sredstva.

Ce bomo uspele v tem našem stremljenju, bomo imele največ koristi me same: ne samo, da si bomo pridobile ugled in spoštovanje med ljudstvom, temveč obogatile bomo lastno življenje z notranjim zadovoljstvom.

Občni zbor Zveze državnih nameščencev.

V nedeljo dne 27. aprila se je vršil v Ljubljani v Uniju občni zbor Zveze državnih nameščencev, na katerem so bili navzoči zastopniki vseh, v Zvezi včlanjenih uradniških društev, vsega približno 150 delegatov.

Predsednikovo poročilo.

Predsednik g. dr. Ferjančič otvori zborovanje in uvodoma izrazi pozdrave Nj. Vel. kralju, ki mu navzoči zaključijo trikratni »Živio!«

V svojem poročilu omenja g. predsednik predvsem prizadevanje Zveze za izboljšanje gmotnega položaja državnega uradništva. Nekatero kategorijo uradništva so že doslegle materialno izboljšanje, vendar poudarja, da ni vse uradništvo organizirano v Zvezi in da je nje stremljenje, splošno izboljšanje gmotnega položaja državnega uradništva. Nadaljen obstoj Zveze je zaradi tega nujno potreben, delegati pa naj o tem odlo-

čajo. G. predsednik se še spomni umrlega člana in odbornika Zveze g. Svetka, nakar poda besedo tajniku g. Bekšu, ki je podal obširno in izčrpno

tajniško poročilo.

Iz tega je razvidno agilno delovanje Zveze v prid državnemu uslužbenstvu, ki more zabeležiti tudi več zelo lepih uspehov, kot je prevredba kronskih upokojencev na dinarsko pokojnino. Gledala je vedno na pravčasno nakazovanje pokojnin. Skrbela je za v inozemstvu živeče upokojence. Delovala na tem, da se izplačajo razlike, kar je bilo letos tudi doseženo. Zveza je tudi izdelala in stavila predloge k novemu uradniškemu zakonu. Posvečala je veliko skrb stanovanjski zaščiti državnega uradništva. Tudi za uvrstitev Ljubljane v prvi draginjski razred se je Zveza že dolgo potegovala in je njeno prizadevanje bilo letos kronano z uspehom.

ka poročil. Čez dolgo časa se oglašil iz Firance v »Slovenec«. To je bil znak, da je še živ.

Poraz pri Kobaridu je potisnil fronto na Piavo.

Naš Ladislav je bil zopet v Števerjanu, kjer je za okupacije po vrnitvi iz Firance bival in deloval za ljudstvo.

Prišlo je do poloma in zasedbe dežele po Italiji. Likar je bil občinski gerent, bil je učitelj, dokler ni bil primorán vse popustiti in priti v Jugoslavijo.

Tu se ni več posvetil vzgoji mladine, postal je trgovec in prepotoval slovenski del Jugoslavije, a tudi nižje dol je šel z avtom v zastopstvu raznih tvrdk. Ustvarjal si je novo bodočnost in le malokdaj nam je bilo dano sniti se z njim in obnoviti spomine na davno minule dni.

Sredi tega dela, sredi naporov za bodočnost, ga je pograbila smrt in danes zremo ostali na njegovo svežo gomilo.

Raztreseni smo, saj so nekateri še v Italiji, toda vez, ki nas je družila v l. 1899. do 1903., je trdna in ni popustila niti danes po tolikih letih ločitve.

Zal, da ničesar ne vem za pet sošolcev Italijanov; izmed obeh Hrvatov je tudi eden mrtev. Izmed 21 maturantov ravno sedmina. Kdo bo prvi na vrsti.

Blag Ti spomin dragi Ladislav! Bil si veseljak, bil si kavalir, bil si praktik, ki si se znal uveljavljati v življenju. Naj Ti bodo te skromne vrstice vsaj boren spomenik našega prijateljstva in harmonije izza študijskih let.

Anton Mervič.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOSICEVA CESTA 14/II.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

En gros. En detail.

† Drogenik Josip in † Likar Ladislav.

Koncem februarja je odšel prvi, začel kom marca je legel drugi v hladni grob.

Prvega krije domača ruša, drugi počiva v bratski hrvaški zemlji.

Prvoimenovani je bil sin bivše »zelenke« Stajerske, drugi pa doma iz solčne Gorice. Nista bila reformatorja, njihuj ime ne bo ovekovečeno v analih slavnih velmož, a vendar zaslužita nekoliko pozornosti. Bila sta učitelja, bila sta vzgojitelja, ki sta delovala med našim rodом ob Soči.

Drogeniku je posvetilo »Jutro« 9. marca t. l. pod naslovom Učitelju-trpinu v spomin nekaj toplo pisanih vrstic iz Poljčan, »priobčivši tudi njegovo sliko. O Likarju pa poroča isti list 7. marca, da je umrl in koncem lista nas obveščajo žalujoči ostali o njegovi smrti 6. marca t. l.

To je vse. Pijeteti je zadoščeno, svet hiti dalje po svojih potih.

Ne morem pa molčati jaz ki sem ju poznal, ki sem z njima študiral na prosluitem učiteljski v Kopru in jima bil tovariš in prijatelj.

Razmišljal sem, in čakal. Kaj naj pišem, kako naj se jima oddolžim za leta sreče in harmonije, ki smo jih prebili ob obrežju naše tako lepe Adrije. Čas je potekal, neprijetno mi je bilo ob misli, da jima dosegam prijateljsko besedo, v deželo je prišla Velika noč.

In ravno na ta dan skušam izpoiniti svojo dolžnost in obljubo podano znancem in prijateljem.